

Eigen ervaring gemeente Leeuwarden:

Financieel gevecht met de bank om een hypotheek, scheiding en een kind van 2. Wonend in een anti kraak pand. Geen rooie cent en een boze ex. Geen alimentatie.

De eerste aanvraag bijstand na de scheiding verliep via een andere gemeente. Het gesprek duurde anderhalf uur. De medewerker daar bepaalde dat er direct hulp nodig was. Van deze gemeente kreeg ik per direct vrijstelling van arbeid, een voorschot om rond te komen en er werd ondersteuning aangeboden via de voedselbank. Na 3 maanden moest ik het koophuis uit wat in deze gemeente stond en kreeg ik een anti kraak woning in de gemeente Leeuwarden. Het financiële gevecht met de bank liep in deze periode door en vergde veel. Daarnaast werd de ex-man depressief en suïcidaal en moest ik alle zeilen bijzetten om ervoor te zorgen dat mijn kind een vader had en hield. De gemeente waarin ik woonde heeft een lening gegeven die omgezet werd in een gift omdat de belastingdienst weigerde de toeslagen te starten voordat de scheiding rond was. Daarnaast gaf de gemeente een verhuisvergoeding zodat ik een bus kon huren en kon verhuizen. Ik voelde mij gezien, ondersteund en was erg dankbaar.

Na de verhuizing werd ik uitgenodigd in Leeuwarden voor een gesprek over de uitkering. Er werd direct aangegeven dat het dossier van de vorige gemeente niet als bindend werd ervaren en dat de aanvraag gewoon als nieuw werd gezien. Dus 6-8 weken wachttijd voordat de uitkering kon starten. Na een gesprek van 2,5 uur waarbij ik compleet overvraagd werd heb ik zitten huilen in de Prinsentuin. Er was weinig begrip voor de situatie, er werd inzet van mij verwacht en er werd verwacht dat ik gewoon aan het werk ging. Uiteindelijk duurde het uitbetalen van de uitkering geen 6-8 weken. Dat dan weer wel. Maar de angst waarmee je dan leeft, of je je eerste huur wel kan betalen, of je je kind wel kan voeden, of je niet nog meer schulden gaat maken waardoor je geen schuldsanering meer mag. Alles tikte er flink in.

Fast forward een aantal maanden later: 2 baantjes in de schoonmaak. Een kinderopvang die ik zelf heb kunnen regelen door afspraken te maken over de tarieven zodat er niets extra's buiten de toeslagen betaald moesten worden. Zelf uitgevonden dat er recht is op kinderopvangtoeslag als er sprake is van reïntegratie. Want je kunt je wellicht wel voorstellen, dat als jij probeert gesprekken te voeren met instanties die geld van je willen, dat niet werkt met een 2 jarige in huis. Eén van de banen in de schoonmaak gaf uitzicht op een HBO opleiding verpleegkundige. Hiervoor moest ik minimaal een half jaar bij de instelling werken. Drie keer per week reed ik 60 km heen en weer tussen werk en kinderopvang. Ik wilde hier uit, ik wilde het laten werken. Voordat ik zelfstandig deze banen had gevonden had ik een gesprek bij de gemeente. Samen met mijn maatschappelijk werkster. Ik wilde graag gebruik maken van de werk poule met schoonmaakwerk die de gemeente had. Dit gesprek was kort en krachtig. De dame in kwestie gaf aan dat ik geen gebruik kon maken van de bestaande banen omdat ik afstand van de arbeidsmarkt had. Ik had immers al 3 jaar niet schoongemaakt omdat ik een kind had gekregen en thuis was gebleven. Ik stond met mijn mond vol tanden...

Fast forward een paar weken later: Omdat ik bij de gemeente aangegeven had dat ik aan het werk wilde hadden ze wel wat leuks voor me: Talenten Centrum Friesland. Ik mocht

een cursus mindfulness doen, iets wat mijn werkcoach zeer passend vond gezien mijn stressniveau en omstandigheden. Hier heb ik ook echt wat aan gehad.

Helaas was het genieten snel voorbij, want na de cursus werd van mij verwacht dat ik wel door zou stromen. Ik gaf aan een opleiding te willen doen. De opleiding die ik wilde doen viel echter in geen enkel vakje en was dus niet mogelijk. Het potje wat voor mij bestond moest besteed worden aan: schoonmaakles, kookles, naailes, lasles. Ik had geen andere optie dan meedoen. Terwijl ik dus 2 banen had, een kind van 2 en mijn financiële situatie die ik netjes probeerde af te wikkelen. Er werd van mij vanuit het TCF en vanuit de gemeente verwacht dat ik op tijd op gesprekken zou zijn, op tijd op de cursus zou zijn, ongeacht mijn omstandigheden. Anders was ik niet gemotiveerd. Uiteindelijk besloot ik zelf de opleiding te doen, via een maandelijkse afbetaling, zodat ik een diploma kon halen. Dit werd met afkeur ontvangen. Ik moest immers aan het werk. Er werden mij ook verschillende, niet passende, vacatures aangeboden waar ik verplicht op moest solliciteren. Dat deze sollicitatie mij geld zou kosten moest ik maar voor lief nemen. Ik, als alleenstaande moeder, moest maar gaan solliciteren op een functie als automonteur in Harlingen voor 40 uur. Ik had niet eens de draagkracht om benzine te betalen om hier naar toe te rijden. De kinderopvang zou geld kosten en ik moest mijn huidige baantje hiervoor maar verschuiven. Ik kan niet uitleggen wat dit doet met iemand die al zo hard aan het vechten is op zoveel levensgebieden om de kop boven water te houden. Hoeveel angst, druk en stress dit oplevert. Terwijl ik bij voorbaat al wist dat ik bij lange na niet geschikt was voor de functie dus er ook geen baan uit zou halen.

Tijdens dit hele verhaal liep de scheiding natuurlijk ook door. Omdat mijn ex een moeilijke man met geld is en ik graag een vader voor mijn kind wilde besloot ik de cruciale ruzie factor uit de scheiding te halen: alimentatie. Gezien de financiële situatie met de schulden (er was toch geen ruimte voor alimentatie) was er geen reden om olie op het vuur te gooien. Ik kon niet financieel afhankelijk dan van een onbetrouwbare man en heb de alimentatie geweigerd. Dat bleek een goede zet te zijn waardoor het contact tussen mijn dochter en hem goed bleef. Tot hij een rekening op de mat kreeg van de gemeente Leeuwarden. Zij hadden berekend dat hij draagkracht genoeg had en vonden dat hij 800 euro alimentatie per maand moest betalen. Dat mocht hij naar de gemeente storten dan verrekenen zij dit wel met mijn uitkering. Dit was natuurlijk een berekening met terugwerkende kracht en dus een flink bedrag. U kunt zich wellicht voorstellen wat dit heeft veroorzaakt in een al heftige scheiding. Tot op de dag van vandaag begrijp ik dit niet. Dit heeft zoveel ruzie en ellende veroorzaakt. Ik heb mazzel dat mijn ex alleen verbaal dit aangegaan is met mij. In andere situaties, bijvoorbeeld met huiselijk geweld, zou dit een hele andere afloop gehad hebben.

De stress liep op een hoogtepunt toen de gemeente begon met “herberekeningen op mijn loon en de uitkering”. Ondanks het feit dat ik wekelijks 1,5 uur administratietijd kwijt was aan het juist en op tijd opsturen van alle loonstroken en het indienen van bankafschriften bleek na 5 maanden dat er toch nog correcties moesten komen. De financiën waren flink instabiel op dat moment omdat de gemeente, ondanks ingediende bewijzen, vaak inschattingen maakte die kant nog wal raakte. Deze moesten worden gecorrigeerd met voorschotten die vervolgens een maand daarna weer gecorrigeerd werden. Dit werd een eindeloze onoverzichtelijke financiële toestand die voor veel stress zorgde. Uiteindelijk kwam het bericht voor nog meer herberekeningen: Dit hield in dat ik in november en

december geen uitkering kreeg. Ik denk dat u zich goed kan voorstellen wat dit met een moeder doet in een afhankelijke positie. Het niet kunnen betalen van je rekeningen, het niet kunnen voeden van je kind. Geen cadeau voor de verjaardag, geen sinterklaas, geen kerst. Niets. Maar ook geen geld voor benzine om naar mijn banen te kunnen komen. De gemeente deed na een smeekbede (en een aantal nare gesprekken zonder enige vorm van inlevingsvermogen van de dienstdoende ambtenaar) een voorschot van 300 euro. Daar moest ik het op doen. Dit, en de stress van het niet toegelaten worden tot de schuldsanering door de financiën, een bedrag van 1200 euro wat ingetrokken werd op de uitkering die een ander gewoon zou krijgen als hij op de bank niets zou doen, de extra kosten die ik had aan het werk en de extra tijd die ik kwijt was aan alles bij elkaar, heeft ervoor gezorgd dat ik een burn out kreeg. Ik gooide de handdoek in de ring. Ik heb mijn werk huilend op moeten bellen dat ik niet meer kon komen omdat ik de benzine niet kon betalen en geen uitzicht meer had. Ik heb sociaal werk gebeld die vervolgens boodschappenbonnen en een goedgevuld kerstpakket regelden zodat ik eten had. Ik heb van vriendinnen geld moeten lenen waarvan ik wist dat ik het de komende tijd niet terug kon betalen.

Dit is het moment waarop Martien Wierdsma ingeschakeld is. Zij zag hoe schrijnend de situatie was en is er direct opgesprongen. In alle gesprekken heeft zij mij ondersteund. Ze heeft mij podium gegeven om mijn verhaal te vertellen, de gemeente op de vingers getikt betreft ethisch handelen en doorgedrukt dat er direct naar mijn zaak gekeken moest worden. Dit is het eerste moment waarop ik werd gezien en gehoord. Ik kon dit zelf niet voor elkaar krijgen bij de gemeente. Uiteindelijk is de situatie hierdoor bekeken, is er immens veel geld uitgegeven aan herberekeningen door een extern bureau met als conclusie dat ik het geld maar bij de belastingdienst moest halen. In mijn ogen is dit bizar t.o.v. de 1200 euro waar het om ging en de uiteindelijke kosten die er door de gemeente gemaakt zijn om dit te voorkomen. Op een inkomen van nog geen 15.000 per jaar. Via een wethouder is er uiteindelijk een compromis gemaakt waar beide partijen blij mee waren.

En dat vind ik het allerergste: de burger wordt niet gehoord of gezien. De toon van de gemeente is zeer denigrerend en je word behandeld alsof je potentieel fraudeur bent. Alles wat je doet is verdacht. Alles wat je open wilt bespreken om een keuze te maken is verdacht, heeft consequenties, levert een onderzoek op. Er is geen optie om het goed te doen. En dit is niet alleen mijn ervaring.

Na bovenstaande voorval heb ik het verzoek tot arbeidsvrijstelling voor een ouder van een kind onder de 5 jaar ingediend. Iets, wat naar mijn mening, direct besproken had moeten worden en nog steeds direct besproken zou moeten worden met gescheiden ouders die in de bijstand komen. Geef deze ouders de ruimte om op hun pootjes te kunnen gaan staan na een zware periode. Geef ze de ruimte om stabiliteit te creëren voor de kinderen, om voor zichzelf alles op een rij te krijgen en geef ze de ruimte om dan zelf te melden dat ze er klaar voor zijn. De druk die nu opgelegd wordt is veel te groot in deze situaties. Dat gaat ten koste van de kinderen, ten koste van de geestelijke gezondheid van de ouders en dus ook ten koste van het systeem.

In mijn geval, als de druk niet zo hoog opgevoerd was, zou ik dan binnen 9 maanden mijn leven weer voor elkaar gehad hebben, zelf aan het werk gegaan zijn en uit de bijstand

zijn. Plus een HBO opleiding verpleegkundige hebben kunnen volgen. Nu heeft het 2 jaar geduurd voordat ik dit kon. Dat had de gemeente dus een besparing op kunnen leveren van 15 maanden bijstand. En ondersteuning van het wijkteam op kosten van de gemeente, en de inzet van Martien op kosten van de gemeente, en bijzondere bijstand voor juridische kosten, kosten voor cursussen waar ik niets mee kon, uren en uren van onderzoek, verwerking loonadministratie en controle van uw medewerkers, kosten extern bureau, kosten van een psycholoog en noem maar op.

En dat is los van wat het mij psychisch heeft gekost. Een angststoornis, PTSS, burn out en depressie. In een al kwetsbare situatie.

In de tijd van mijn uitkering zijn er nog meer situaties geweest, los van de hierboven beschreven dingen. Aanvaringen met ambtenaren, heronderzoeken, verhoren waarin privacy volledig werd genegeerd, onder druk zetting van ambtenaren maar wat vooral indruk heeft gemaakt op iemand die nog nooit een uitkering had gehad: de neerbuigende houding van de ambtenaren, het gebrek aan inlevingsvermogen en de totale fixatie op het beeld van potentieel fraudeur. En dit is nog steeds een beeld nu in 2021. Ja er is maatwerk, ja er zijn zat ambtenaren die momenteel heel hard werken en niet meer aan bovenstaande voldoen. Maar het wantrouwen van de gemeente richting de burger is te groot.

Mijn voorstel tot verandering is als volgt:

- Maak de regels van de uitkering inzichtelijk. Geen vage omschrijvingen, geen grijs gebied waarbij de gemeente uiteindelijk van alles kan bepalen achteraf. Hoe vaak mag een vriend bij je slapen? Hoeveel geld mag je per maand extra krijgen en waarvoor? Waar kan ik naartoe om anoniem een vraag te stellen over een situatie waar ik geïnformeerd een beslissing over wil nemen.
- Geef (alleenstaande) ouders na een scheiding tijd en ruimte om de basis van het leven weer op te zetten. Goede huisvesting, geestelijke gezondheid van zowel ouders als kind vergen tijd na een trauma. Wees duidelijk over de wet ontheffingsplicht alleenstaande ouder met een kind onder de 5 jaar.
- Beloon werken in de bijstand! Het systeem is momenteel zo ingericht dat iedereen op hetzelfde niveau van armoede moet blijven. Werken in de bijstand wordt niet beloond OF wordt pas beloond als de werkende extreem veel hoepeltjes doorspringt voor de gemeente. Werk met de netto bedragen op de rekening en niet met bruto via de belastingdienst die achteraf berekend moeten worden. Netto moet er een gelijkwaardig bedrag binnenkomen. Er is maar 1 ding dat motiveert om te werken in de bijstand: extra geld. Een opstap om uit de armoede te komen. Stop ermee dit weer naar beneden te trappen met regels en verrekeningen. Niemand gaat werken als het niets oplevert, financiële instabiliteit creert of juist achteraf negatieve gevolgen kan hebben. Besef dit!
- De benadering van een burger zou altijd positief moeten zijn als deze komt met eigen keuzes of eigen voorstellen. Ondersteun de burger en kijk naar mogelijkheden. Als iemand graag wil werken, biedt dan passen werk. 10,15,20, 30 uur is ook werken. De 40 uur direct uit de bijstand mentaliteit is niet haalbaar voor

veel mensen. Maar als er een opstap geboden wordt, zonder druk, zullen mensen uit eigen beweging sneller ontwikkelen.

- De gemeente moet goed gaan beseffen dat de bijstand een sociaal vangnet is. Een sociaal vangnet is gemaakt om burgers in nood op te vangen. Besef dan ook dat een groot deel van de mensen die binnenkomt een vangnet nodig hebben. Ja, er zijn zat misbruikers en fraudeurs in de bijstand. Natuurlijk. Maar dat zou de houding richting de burger niet vanaf moment 1 moeten beïnvloeden. De persoon die voor je staat zit in nood, financieel, en vraagt om hulp. Nadat de basis hulp geboden is is er pas ruimte voor opbouwen.

Ik begrijp dat ik natuurlijk immens idealistisch ben. En dat zal ik altijd blijven. Maar zoals het kabinet nu objectief heeft moeten kijken naar de toeslagen affaire zal de gemeente moeten kijken naar de bijstand. De burgers zijn geen gebruikers, geen potentieel fraudeurs. Het grootste gedeelte van deze burgers is in financiële nood. Lees de onderzoeken over wat armoede doet met de intelligentie van een mens. Met zijn psychische gezondheid. Neem dit mee in een objectieve houding. Volg een cursus oplossingsgericht werken, volg een cursus omgaan met LVB (licht verstandelijke beperking), communicatie en inlevingsvermogen. Besef dat jij, als ambtenaar, een hele andere taal spreekt als een burger. Dat jij een autoriteit bent waarvan zij financieel afhankelijk zijn maar dat jij ook de tools in de handen hebt waarmee jij het leven beter kan maken. Zet deze positief in, niet dwingend en dreigend. Dit geldt niet alleen voor de ambtenaar aan de frontlinie. Dit zou uitgezet moeten worden tot in management om de grondhouding van de gemeente te wijzigen.

Ik ben uit mijn situatie. Met kop en schouders. Daarom wil ik dit ook enkel anoniem bespreken. Mijn leven is verder gegaan. Ik heb een diploma gehaald, heb een goede baan en financiële stabiliteit. Dit is onderdeel van mijn leven geweest. De meest heftige periode van mijn leven. En dat had anders gekund. Gelukkig heb ik een mooi netwerk op kunnen bouwen van mensen die ook graag willen voorkomen dat deze situaties zich blijven herhalen. En is het een pijler in mijn leven geworden om anderen hier doorheen te kunnen slepen. Vandaar dat ik vandaag nog eenmaal mijn verhaal wilde doen om u bewust te maken van wat er kan spelen in en om een mens in de bijstand.